

BÉKE PORAIRA

Az azerbajdzsáni gázcsapok elzárása után, a Nabucco hosszú vergődése bizonyára befejeződik. Ha áttekintjük a Nabucco mintegy évtizedes eseményeit, igazából semmi meglepő nincs abban, hogy a nagy „amerikai álom” megvalósulását célzó, az EU földgáz kitétségét is enyhítő program halva született ötletnek bizonyul.

Talán nem általánosan ismert, hogy a Nabucco igazából nem európai gondolat, hanem az orosz rendszerváltás utáni évekre az amerikai globális stratégiai elgondolások torz szüleménye. Abból indultak ki, hogy a Szovjetunióból kivált Közép-Ázsiai országokból, olyan független, demokratikus és piacgazdaságú övezetet célszerű kreálni, amely egyrészt korlátokat állít Oroszország ismételt nagyhatalmi törekvéseivel szemben, másrészt megállítja a muszlim vallás és a korábbi törzsi szerveződés visszarendeződését az adott térségben. A Nabucco ennek a globális stratégiai eszmefuttatásnak volt az egyik gazdasági eleme, célja a térség egyetlen számottevő termékének Oroszországtól független világpiacon juttatása. Nos, az elmúlt évtized fejleményei kétséget kizáróan igazolták a nagyszerű álom teljes hiábavalóságát.

Igaz már Obama elnök is felismerte a bekerítési politika célszerűtlenségét és szakított is a szembenállás politikájával. Az idő ugyanis igazolta azt az ismert tényállást, hogy az USA nagyon messze, Oroszország pedig nagyon közel van az adott térséghez. A Nabucco program felmerülésének időszakában az érintett térség különösen pedig Azerbajdzsán stratégiai fontosságúvá vált, időközben azonban, részben az amerikai magatartás megváltozása, részben az orosz gazdasági érdekeltségek megerősödése miatt, a világpolitika számára a térség érdektelenné vált. A Nabucco program első és meghatározó kegyelemdőfését tehát az új, megváltozott globális stratégiai törekvések jelentették.

A globális gazdasági erőviszonyok átrendeződése okozta leértékelődés után, a Nabucco-t az Orosz - Ukrán gázvita ismételten előtérbe helyezte, különösen az EU energiabiztonsága és a beszerzési források diverzifikálása okán. Az EU programmá vált Nabucco látványos – döntően kommunikációs – hátszelet kapott ugyan, de a bekövetkezett és elhúzódó pénzügyi-, gazdasági válság, valamint az EU kompetenciával kapcsolatos kialakulatlanság, a következő horogütés volt a Nabucco-ra. Ennek egyik eleme, hogy a válság után az EU és Magyarország gázfogyasztása is jelentősen visszaesett, bár hosszabb távon az importra utaltság nő, de lényegesen szerényebb mértékben. Ráadásul a legtöbb szakértő szerint, 2020-ig, a nem hagyományos földgáz berobbanása miatt a globális gázpiacot a túlkínálat jellemzi majd.

A Nabucco esetleges kimúlását az említettek inkább csak időszerűvé tették, az eredendő kérdés mindig is az volt, egyrészt, hogy garanciálisan mely ország vállalkozik 30 vagy 60 milliárd m³ földgáz betáplálására, másrészt az erőteljesen módosuló globális földgázpiaci helyzetben ki vállal fizetőképes garanciát a földgáz felhasználására és végül, a Nabucco-ban érdekelt országok hitelképességét ismerve, ki vállal garanciát a finanszírozáshoz szükséges hatalmas hitelekre. Az már csak hab a tortán, hogy a Nabucco legfontosabbnak hangoztatott célkitűzéseit, az ellátásbiztonságot és a diverzifikálást időközben a térségben kialakult gazdasági és politikai helyzet alapvetően kikezdte. Részben, mert nem teljesen igazolhatóan, de nagy valószínűséggel a térség gázforrásai szegről-végről már orosz érdekeltségi körökbe tartoznak. Másrészt, a Törökország – Irak - Irán által uralt, de kurdok által lakott térségből induló és Törökországon áthaladó vezeték napjainkban mennyivel jelent kisebb ellátási kockázatot Ukrajnával szemben.

Ami a hazai gázellátás jelenét és jövőjét illeti, a Nabucco esetleges kimúlása, semmi érezhető megrázkódtatást nem jelent. A jelenlegi energiapolitika alapvetése ugyanis, az arányában magasnak ítélt gázfogyasztás visszaszorítását célozza, részben a megújulók, részben az energiatakarékosság és nem utolsósorban az atomenergia által. Függetlenül az energiapolitikai súlypontok esetleges módosulásától, a válság előtti 14,5 milliárdos gázfogyasztást a következő évtized közepéig aligha lépjük át, így a jelenlegi és a 2015-ben belépő déli vezeték, a 6 milliárd m³ meghaladó tárolókapacitás és a kiépülő egységes EU gázhálózat a Nabucco nélkül is megbízhatóan kielégíti a hazai gázigényeket. Tanulság: a célszerűség álruhájába bújtatott, mégoly tetszetős politikai álom is előbb-utóbb a megkerülhetetlen gazdasági racionalitás zátonyain teljesíti be sorsát.